

آیریمی قالمیدرلر ؟ اشته اوستربا کوزمرك اوکنده طوریبور. عبرت آلهم ،  
متنبه اولهلم !

محمد صالح

### ازهار مطالعه

## یکرمنجی عصر ابتداسنده بریتانیا ایمپراطورانی

( امپریالیزم ) ک بحرانی

انکلیزلرک عددجه کثرته قارشى نهایت مغلوب اولان بوئرلر. بوتون جنوبی  
آفریقا ارزرنده انکلیز حق حاکمیتی تصدیقه مجبور اولدقلری کوندن، ۱۹۰۲  
سنه سی مایسنگ ۳۱ نندن اعتباراً کچن سنه انکلتزه ومستملکاتی ایچون ائک اینی بر  
ایمپراطورلق سنه سی ارلشدر . امپریالیزم مسلکک ائری اولهرق اولادینگ  
ایلک دفعه بومدهش محاربهده یان یانه غوغا ایتدکارینی کوردکن صکره ام الوطن  
واک اوزاق مشتملاتی یدنجی ادوارک رسم تنوجنده عین مسرت، عین اضطراب  
حسیاتی ایله اهتزازه کشدر . بومراسمه کلن باجمله بویوک مستملکاتک برنجی  
ناظرلری مرکز حکومتک ناظرلریله لوندرده قونفرانس صورتنده عقد اجتماع  
ایدهرک تکمیل ایمپراطورلغه عائد مسائل سیاسی و عسکریه واقصادیهی مذاکره  
ایتمش لردر . براز وقت صکره مثلی نامسبوق برصورتده یعنی ام الوطنک بعدما  
مستملکاتنه متعلق اموره بر اهمیت مخصوصه عطف ایتدیکنک دلیل قطعیدی  
اولهرق انکلیز وکلاسنک رئیسی دکلسه ببله برنجیسی جنوبی آفریقا مسائلنی محلنده  
ندقیق ومطالبه ایتک ایچون برقاج آئی انکلتزهی ترک ایتمشدر . نهایت، عقد صلحک  
سنه دوریه سنده ینه بوذات، رفقاستدن برقسمنی جلب ایدهرک بوکون مملکتی  
بویوک برانقلاب اقتصادی اجراسنه ، مستملکاتیله برکمرک اتحادی عقدینه ، الی  
سنه دن بری انکلتزهک سعادتق تأمین ایدن ، مکنک وعظمتک ائک قوم اساسی  
عد ایدیلن ( سربستی تجارت ) مسلکفی ( امپریالیزم ) بولایقه سنه فدا ایتمکه  
دعوت ایدبور .

بناءً عليه امپرياليزم بوكون هروقتدن زياده جراتكاردر . مع هذا او قدر بويوك شيلر بلكه نيلديكي حالده يك آز نتيجه بخش موفقيت اولان بوفونفرانس ، انكلتره حكومتك ممنون ايلميه چئي بعض انتخابات ، مستملكانده برخيلي نمايش افكار كي بعض حادثات متنوعه بو مسلكك بوكون افكار اوزرنده اسكيسي قدر نفوذ و تاثير اجرا ايدمهديكني كوسترمشدر . هروقتدن زياده امپريالست اولان حكومات ايله آنلري تعقيده تردد ايدن اهاليك تمايللري آرمسندكي بو مبايت نهدن ايلري كليور ؟ بو حال بويوك بریتانيای زرهه سوق ايدمه جكدرك ؟ بونلره واقف اولمق ايسترسه كه اولامپرياليزم حركتي ايجاب ايدن احوالی در خاطر ايتكم ، بعده اسبابی آرامق و بوكي مسلكك يك چوق رواج بولديني بعض محيطلرده حصوله كان ترددك علامتی تدقيق ايتكم لازمدر .

## ۱

معلوم اولديني اوزره ( امپرياليزم ) صوك اوتوز سنه لك بر شيدر . اون طقوزنجي عصر اواسطنده هندستانك تركي توصيه ايدن ، انكلتره لك جبر و تضيقدن بشقه برشي يامديني سويله ين يالكتر (قوبدن) دكدي . ۱۸۵۲ تاريخنده لورد ( سالبوري ) به يازديني بر مکتوبده اخيراً امپرياليزمك باباسي نامه كسب استحقاق ايدن (ديسمراهلي) بيله «نزم بوغزه اصيلمش برطاش اولان بوسفيل مستملكلر برقاج سنه صكره كسب استقلال ايدمه جكلر» ديه يازمش ایدی [\*]  
پارلامنتونك خزينه اورا قنده بو تاريخلرده تنظيم ايدلمش بر قانون لايحه سي بولمغه در كه بونده مختلف مستملكانك افتراق و بونلرك حكومات مستقلة حالنده تشكيلى ايچون نداركانده بولنلمش و «اصلاً موقت اولان بر اتحادك نتيجه طبيعي سي» دنلمشدر . ۱۸۶۷ ده عوام قاره سنده (كه يك دن هاليقاس) ه متمد اولان و قاندا داليلري آمريقا خطوط حديدیه سنه مراجعت مجبوريتدن مستغني قیلان شمندوفر ايچون تأمينات و برلمسي مذاكره ايدلديكي اشاده مبعوثانندن بری، موسيو (قاو) [\*] ۱۳ اگستوس ۱۸۵۲ تاريخلي اولان بومكتوب ۱۹۰۲ تموزنده منتشر اولان quarterly review ده مذكوردر: the colonial conference صفحه ۳۱۶ .

بر کورلتی بی دعوت آمده‌دن «قنادانی متحده آمریکا دن تفریق ایچون بواچ میلیون انکلز لیراسی ویرمکنسه بوایکی مملکتی توحید ایچون اون میلیون لیرا ویرمک دها وطن پرورانه وعاقلا نه بر حرکت اولور» دیه بیلیمش ایدی.

بو کونسی امپریالیستلردن اولدقجه آیرمقله برابر امپریالیزمک مؤرده جیلرندن بری اولان مورخ شهر (فرود) بوندن اتوز اتوز بش سنه اول لیسه رال انکلتزدهده مستملکات حقنده موجود اولان حسیاتی شایان حیرت بر صورتده تصور ایدیور: «هرسنه مصارف بودجه سنده مستملکات محارباتک ایجاب ایندیکی مبلغ بویوک فصلار اشغال ایدیور. اقتصاد یون خزینه مرکزیه بر شی ویرمه ی، مکلفیتی دائما اضرار ایدن مستملکاتک نه فائده لری اولدیغنی صورمغه ناشلایورلر. وقتیلله انکلز محصولاتی ایچون بر بازار تشکیل اتمک اعتباریلله حائر اهمیت ایدیلر؛ لکن سربستی تجارتک تأسیسندیری بوتون عالم بزم بازار مزدور. مادامک دنیانک بر قسمیدر، مستملکات کرک تحت تملک زده اولسون کرک اولسون مللزی اشتراک مجبوردر. حرب حالنده آنلری مدافعه اتمکله کمر، بو صورتله قومغزی طاعتمه مزلازم کلیور؛ بزه برشی ویرمه یورلر. بالعکس ضررلری طوقیوردی یالکیز بر زینت، یسود بر منبع مسئولیت تشکیل ایدیورلردی. پارلامنتونک ایکی قسمی مستملکات پولیتقه سی حقنده محارب اجرا سندن صکره حدت ایدرک بر دفعه لقی ایچون اتحاد ایتشلردی. قانادادن، اوستریالیدن، یکی زه لاندن اردولر کری چکلمش بو جسم اراضینک حکومات محلیه یه رکنده استعجال کوسترلمشدر. بومستملکات بزم تشکیلات اساسیه مزه کوره ترتیب ایدلمش، بزه مربوط بولدقجه دوامی مقرر بولمش اولان تشکیلات اساسیه ایله تجهیز اولمشدر. لکن اونلره بو واده کی قوش کی کندی کنیدیلرینی اداره بیله جک قدر قوته مالک اولدیلریمی بردها آنلره عطف نظر حمایت ایدلیه جکی وبر استقلال تام ایچون نه قدر اول کاله ایررلرسه ام الوطنک او قدر نمون اوله جنی آرزوق صریح بر صورتده افهام ایدلدی[\*].»

مستملکات نفارتسک اکبر مأموریندن بری برکون ( فرود ) ه : « ایش اولوب بیتمش، بویوک مستملکات غیب اولمشدر . بریکی برایی سنلک برایش » دیمکه قدر وارماهشمی ایدی ؟ مورخ : ۱۸۷۰ سنهسه طوغری رجال حکومت طرفندن مصاحبات خصوصیهده علناً بیان ایدیلان، عمومه قارشی قسماً اعتراف اولنان مستملکات پولتیقهسی بویله ایدی نتیجهسی ویریور .

بوئانده برعکس عمل باشلايور، امپریالیزم طوغیور . ۱۸۶۷ دن اعتباراً قامبریچ دارالفنوننده ( سیر شارل ديلك ) Greater Britain یعنی بیوک بریتانیا لفظی اورتیه آترق انکلیر مستملکاتنه ایتدیکی برسیاحتک سیاسی وشایان تقدیر احتیاساتی مبین ومصور اولان اثرینی بونام ایله توسیم ایدیور . اوزماندنبری باشلری خیلی دوندیرن بوتعیره دیگر برتعیر ، دیسرائهلی نك انکلتره پولتیقهسنه ویردیکی Imperium et libertas سوزی علاوه ایدیلیور . ۱۸۷۲ ده یکریمی سنه اول مستملکاتی « حکومت مرکزیه نك بویته آویلشمش برطاش » عد ایدن بویاسی شهر، بوکونکی الکغیرتلی امپریالیستلرک تعقیب ایتدکری خط حرکتک بالجله خطوط اساسیهسی اوقدر واضح برصورتده چیزبورکه موسیو جبرلین بیله بوحدودی اصلاً کجه مامشدر . دیسرائهلی دییورکه : « Self government مستملکاتنه ویرلمسی ایمپراطورلنک تقویهسی پولتیقهسندن معدود اولمق ایجاب ایدر . بو حال ایمپراطورلق کمرک تعرفه سیله ، اراضی حالیه دن استفاده نی انکلیر قومنه تأمین ایده جک تدابیر وشرائط ایله، مستملکاتک مدافعهسی وانکلتره نك وقت احتیاجده بومستملکاتدن طلب معاونت ایده بیلمسی تأمین ایله جک طرق ووساطتی صورت قطعیده مبین نظامات عسکریه ایله متوافق اولملی و بوندن بشقه مرکز حکومتده مستملکاتی تمثیل ایدن بعض مجالس ایله اکمال ایدلملیدرکه بومجلس سایه سنده انکلتره حکومتیله مستملکات آراسنده مناسبات ثابته و متدایه تأسس ایده بیلسون » وعصرک اورتیه سنده تفوق ایدن ، بالذات کندینک بیله اشتراکی اولدیغندن شبه ایتدیکی تمایلاتی بوزه رق شو سوزلری علاوه ایدیور : « مع هذا بوزلرک هپسی اونودلدی . چونکه پولتیقه مزی اداره ایدن کیمسه لر

انكلتره مستملكانته، حتى هندستاندهكى موقعمزه بيله مملكتمزك بريوكى نظرياه باقهرق هرشيده يالكز جهت ماليه يي نظر دفته آبورلر و انساني حيوانلردن باشليجه تفريق ايدن، اقوامى عالمي ايدن بوملاحظات اخلاقيه و سياسيه يي دوشونمورلردى. بوتون امپرياليزم بوجملهلرده مندجدر. فقط ديسرائيليك يارلاق و ملايم فكرى و طنداشلرينك تكاملنه تقدم ايتمشدر. ۱۸۷۶ ده قراليجه و يقتوريا هندستان امپراطوريجهسى اعلان ايتديرديكى وقت افكارده تظاهرايدن مقاومت خفيه بونك دليليدر. . . . حال بوكه ۱۹۰۲ ده يدنجي ادوار بوتون قومك طلبى و آلفيشلرى آراسنده بوعنوانلره (ماوراي البحاردهكى برتانيا مالكانه لرله لرينك قرالى) عنوانى علاوه ايتمشدر.

گماتدهكى بوتبدلاته حادثانده دها بويوكلى تلاحق ايتمشدر. ۱۸۸۰ دن على الخصوص ۱۸۸۵ دهكى محافظه كار و اتحادكار عكس العملدن صكره دائما كسب سرعت ايدن برتكمال ايله انكلز لر اسكيدن آلديرما دقلى بو امپراطورلغه جدى براهميت عطف اتمكه باشلامشدر: اسكيدن خلاص اولمق ارزو ايتدكارى بو مستملكاتك ضياعنى بوكون اك بويوك برفلاكت كجى تلقى ايدرلر.

بوتبدلى اكلامق ايچون انكلتره يي يالكز اوله رق دكل ۱۸۶۰ ده ويا ۱۸۷۰ ده اولدينى وقتدن پك زياده متبدل اولان عالم ايله برابر نظر دفته آلمق لازمدر. بوكون نه مستملكات جسيمه نك مركز حكومه بار اولديغنى، يالكز برزنت، بيسود برمنع مسئوليت تشكيل ايتديكى» نه ده «بوتون دنيا نك انكلتره نك بازاري اولديغنى» سويله مك هيچ طوغرى اوله ماز — ترانسوال محاربه سندن اولده طوغرى اوله مازدى — يوكسك كمرك تعرفه لرى انكلتره يه برچوق مخرجلرى سد ايتمشدر. آجيق اولان مخرجلرده حتى كندى مملكتنده بيله صنعتكارىي اقوامك رقابتنه معروض بولمقده در. بنابر ين مستملكانته هيچ اولمازسه رقيبيليك مظهر مساعده اولمدينى بو مخرجلره دوغمسى، بورالده كندينه قارشى برطاقم مساعدات و امتيازات بخش ايدلمسك اسبابى ارامسى، بونلرى كندينه برلشديرين روابطى تايد ايتمى باعث حيرتميدر؟

انکثره نك تفوق اقتصاديی کبی اقتدار بحریسی ده تحت تهدیدده در: بوتون نیوک حکومتلر دونما انشا ایتدیریورلر وحالا دیگر مملکتلردن هر برینک قوه بحریه سنه پك فائق اولان انکثره بحریه سی متعدد قوای بحریه نك اتحادی قارشوسنده — که دائما نمکندر — محافظه موقع ایدمه مک تهلکه سنه معروضدر بوحالده بیله اقتدارینک سبب یکانه سی ، حتی بو بیوک بریتانیانك محافظ اصلیمی اولان تفوقنی تأمین ایچون مستملکاته مراجعت ایتک ، هره قدر دونمالم الوطنه اولدینی قدر آنلره فائده بخش دکلسده مصارف بحریه یه مستملکاتی دخی اشترک ایتدیره بوسایه ده هر زماندن زیاده قوتلی بولندیرمق ک ایی دکلیدر ؟

امریقا ، فرانسه ، اسپانیا ، پورتیکز و حتی انکثره نك ایتدیکی تجربه لردن صکره اون طقوزنجی عصر اورتسنده مستملکاتک آیرلمسی غیر قابل اجتناب کورونسه بیله بوکون بشقه درلودر . بوکون استملاک حادثه ماضیه دکلدرد . بالجله اقوام عظیمه بونکه مشغول اولمغه باشلامشدر . بوحال بو یوک بریتانیایچون بر تهلکه ، مستملکاتیله تأیید رابطه یه بر سبب دیگر اوله بیلور . سرعتلی وسائط اختلاطیه ایله تجدیدیدن بر علمده مساحه نك و نفوسک زیاده لکی قوتلی و اساسلی حکوماتک تأسیسه بر مانعه تشکیل ایتمز . روسیا ایمپراطورلی و امریقا اتحادی بونک کوزل مثاللریدر بریتانیا ایمپرا طورلغنک اراضیسی ملاصق اولمایوب واسع دکزلره تفریق ایدلمش اولسه بیله بودکزلرک حاکمی اولدجه بونک نه اهمیتی اولور ؟ ممالکی تفریق دکل بلکه توحید ایدن ، نقلیاتک سرعتی دکلسه بیله اهویتی تأمین ایله ین دکز وحدتنه ایراث ضرر ایتمز ، بلکه حکومات بریه جسمیه نك اتحادینه مشابه و بشقه هیچ بر مستملکات ایمپرا طورلغنک مالک اوله میه جنی بر اتحاد وجوده کترین ایشه اقتصادی ، عسکری ، سیاسی نقاط نظردن امپریالیزمک اساسی بولردر . بو اصوللری ، اساسلی تعقیب ایدره ک انکلیزلر مملکتلرینی محیط زمانه اویدیره رق دنیانک شرائط حاضره سنده کچن عصرده شرائط سائرله ایه اکتساب ایتدیکری اقتداری محافظه و ممکن اولورسه تزید ایتک امید ایدیورلر . تشبث اساسسز دکلیدر ؟ واستعمال ایدیلان وسائط

موفقیتی تأمینہ مساعد میدر؟ هر حالده بوتشبت غایت عظیمدر وندنی به راضی اولقی ایستهمین بر قومی مفتون ایتدیکی ده شبهه سزدر .

عینی زاده

حسن محسن

## اجمال داخلی

بلغارستانك اعلان استقلالی - بوسنه و هر سرك آوستریا به الحاق - بالقان حكومتلرنك وضعیت حاضرهمی - یونان مسافرلرمز - احمد رضا بكك مواضاتی آیدین شمندوفرندة تعطیل اشغال

استانبول ، ۲۴ ایلول ۱۳۲۴ وقت ظهر

ایلولك یكرمی ایکنجی بازار ایرنسی کونی شهر مزه واصل اولان تلغراف خبرلرندن بلغارستان امارتنك طرنوده استقلالی اعلان اولندینی و فیما بعد پرنس فردیناندك « بلغار چاری » عنوانیله یاد اولنه جنی اكلاشدی . قانون اساسینك اعاده تأسیسیله حربت ومشروطیت تقرر ایلا ایلمز امارتده کوردیكمز چین جیین مناسبات طرفینك آتی قریبنی بزهك بلیغ صورتده افهام ایلمش اولدینی ایچون بو وقعہنی تعجب واستغراب ایله تلقی ایتمك. سنه لردن برو بلغارستانك روم ایلیده کی ولایتلرمزده وبالخاصه ماكدونیا نام عمومیسسی التنده تذکار اولسان سالنك مناسرت وقوصوه ولایتلرنده ایقاع ایلدیکی شورش عظیمدن مقصد ظاهری اورالرده کی بلغارلرك عدالت ومسائوات نعمتلرندن مستفید قیلنملری ومقصد حقیقی ایسه بالفعل وطوغریدن طوغری به اداره عثمانیه سختنده بولنان ممالکک بزمه ارتباطنی کسهرک بلغارستانك صوله واشاغی به طوغری بیوتلمسی اولدیغنی ایچمزمده بیلمیان فردمتنفس یوقدی . زمام حكومتك معقول ومشروع صاحبی اولان ملتہ کچمسی بلغارلرك حكومت سابقه نك ضعف رجبانندن وبالخاصه ارکاننك صیانت وخیانقتدن انتفاعاتنه سدچکمش و اوروبا ایچنده حكومت عثمانیه نك وجودینی مدنیت وانسانیتہ برلک صورتده کورن دول معظمه دن یر قاج مهمنك بزه تمایلات وتوجهاتنه سبب اولمش اولدینی جهتله بلغارلرك عدم